

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Vår referanse: 2023/260943-17
Saksbehandler: Ulrikke Christina Kjær
Dato: 2. februar 2024
Deres ref.:

Bergen kommunes høringsuttale - NOU 2023: 25 Omstilling til lavutslipp - Veivalg for klimapolitikken mot 2050 - rapport av Klimautvalget 2050

Bergen bystyre behandlet saken i møtet 31.01.2024 sak 10/24 og fattet følgende vedtak:

Bergen kommune avgir høringsuttalelse til *NOU 2023: 25 Omstilling til lavutslipp - Veivalg for klimapolitikken mot 2050 - rapport av Klimautvalget 2050* slik den fremkommer av byrådets forslag, med følgende endring:

1. Oppdatere følgende kapittel til under byrådets høringsuttalelse:

Kapittel 6 Arealer og natur

Bergen kommune støtter også Klimautvalget i at nasjonale myndigheter må sette klare rammer for kommunenes ansvar i arealpolitikken. Det er behov for mer tverrfaglig samarbeid og koordinering mellom aktuelle aktører og sektorer, tydeligere ansvarsfordeling, og finansiering av tiltak for å redusere fysisk klimarisiko. Bergen kommune er også enig med Klimautvalget i at klima- og naturhensyn i plan- og bygningsloven må styrkes gjennom en oppdatering og gjennomgang av lovverket, der også behovet for koblinger til andre lover vurderes. Utviklingen av byen bør i stor grad skje på allerede utbygde arealer med et lavt arealforbruk. Bergen kommune vil påpeke at regioner må ses i sammenheng når det gjelder bo- og arbeidsmarked. Det er lite hensiktsmessig at enkelte kommuner har en restriktiv arealpolitikk dersom nabokommuner ikke har det, da man risikerer at innbyggere flytter ut av byen til omegnen for å pendle til jobb. Samtidig er Bergen kommune kritisk til å utvide Statsforvalterens fullmakter, innsigelsesrett og oppfølgingsansvar av kommunene, fordi kommunene allerede opplever at lokalpolitiske vedtak blir satt til side og at Statsforvalteren hindrer kommunen å utøve lokalpolitisk skjønn og gjøre avveininger – for eksempel når det kommer til lokale kommuneplaner og reguleringsplaner. Arealbruk må sees i en regional sammenheng, men gjennom dialog mellom kommuner i samme region.

Bergen kommune vil påpeke behovet for en økt mulighet til å ivareta bynær natur. Områdene har stor verdi for blant annet karbonlagring, overvannshåndtering, friluftsliv, folkehelse mm. Bergen kommune ønsker derfor flere virkemidler, slik at kommunen selv i større grad kan vurdere vern av områder med «vanlig natur».

2. Bergen kommune vil trekke frem følgende del av utredningen som svært viktig: «Den samiske befolkningen må involveres bedre i offentlige beslutninger om klimapolitikk. Utvalget mener at de samiske perspektivene ikke i tilstrekkelig grad blir hørt med dagens praksis.»
3. Bergen kommune støtter utvalgets fokus på å redusere matsvinn. Utvalget trekker frem at statistikken for matsvinn på mange områder er mangelfull. Dette må tas på høyeste alvor og kommuner og fylkeskommuner må ta ansvar for å få oversikt over matsvinn i egen virksomhet.

Nedenfor følger Bergen kommunes høringsuttale i tråd med ovennevnte:

Bergen kommune mener NOU 2023: 25 er en solid og nyttig rapport. Klimautvalget har gitt gode, grundige anbefalinger som angår kommunens virksomhet både direkte og indirekte. Bergen kommune er opptatt av at det må bli enklere å ta klimavennlige valg, både for næringslivet, privatpersoner og offentlig sektor. Virkemidlene må innrettes på en slik måte at stimulansen økes på en rettferdig måte, og at den største innsatsen gjøres på de mest effektive tiltakene.

Bergen kommune er i det vesentlige enig med anbefalingene fra Klimautvalget, og har noen særskilte merknader.

Del 2: En bred omstilling

Kapittel 4 Usikkerhet og rettferdighet i omstillingen

Bergen kommune er enig med Klimautvalget i at beslutningsprosesser må organiseres slik at de styrker muligheten for meningsfull medvirkning fra alle deler av befolkningen, og at fordelingseffektene av klimatiltak må vurderes mer systematisk i politiske prosesser og valg av virkemidler.

Bergen kommune savner imidlertid en grundigere vurdering av folkehelse- og risikoforhold relatert til klima i endring og et samfunn i omstilling. Klimakrisen utgjør en alvorlig risiko for folkehelsen. Mange av klimatiltakene vil kunne ha positive ringvirkninger for folkehelsen til Bergens innbyggere. Det må derfor utvikles metodikk, systemer og tiltak for å vurdere og forebygge folkehelse- og risikoforhold relatert til et klima i endring og et samfunn i omstilling, samt at klimatiltakenes konsekvenser for folkehelse evalueres.

Bergen kommune støtter Klimautvalget i at arbeidsgiverpolitikken bør benyttes aktivt på veien mot et lavutslippssamfunn. Flest mulig i Bergen må ha et reelt tilbud om etter- og videreutdanning for å øke kompetansen i omstillingen og i et lavutslippssamfunn.

Bergen kommune vil trekke frem følgende del av utredningen som svært viktig: «Den samiske befolkningen må involveres bedre i offentlige beslutninger om klimapolitikk. Utvalget mener at de samiske perspektivene ikke i tilstrekkelig grad blir hørt med dagens praksis.»

Kapittel 5 Energisystemet

Bergen kommune er enig med Klimautvalget i at rammeverket *unngå – flytte – forbedre (UFF)* må være retningsgivende. Videre må biomasse i hovedsak prioriteres til andre formål enn energi. Biodrivstoff må imidlertid godtas som en overgangsløsning inntil nullutslippsløsninger er tilgjengelige for luftfart, sjøfart og tungtransport.

Bergen kommune er enig med Klimautvalget i at energieffektivisering må prioriteres. Det må innføres sterkere virkemidler, som endringer i plan- og bygningsloven, byggtknisk forskrift, bruk av ENOVA og Husbanken. Videre mener Bergen kommune at regelverksendringene som har kommet fremstår usammenhengende, som eksempelvis innføringen av delingsløsning for fornybar energiproduksjon i forskrift om kraftomsetning og netttjenester. Den oppstiller unødvendige hindringer ved at virkeområdet er begrenset til samme

kommune-, gårds- og bruksnummer.¹ Det vanskeliggjør fleksibilitet og bedre utnyttelse av energisystemet, og hindrer spesielt delingsløsninger i sentrumsområdene med særlig fragmenterte eiendommer. Regelverksendringene som kommer, bør utarbeides mer helhetlig.

Bergen kommune er opptatt av at det i tillegg til energieffektivisering er behov for å øke produksjonen av fornybar energi. Bergen kommune ser et potensial for å øke produksjonen i byene, der mye av strømforbruket skjer. Dette vil bidra til å redusere behovet for utbygginger og linjeoverføringer i urørt natur, og gjøre energisystemet mer robust. Det må gjøres enklere å drive småskalaproduksjon av energi, som solceller på tak og mindre vindturbiner hvor det allerede er etablert annen infrastruktur, for eksempel ved industriområder.

Bergen kommune merker seg at Klimautvalget peker på den viktige rollen kjernekraft spiller i IPCC og IEAs scenarier for netto nullutslipp 2050, og ikke utelukker kjernekraft som en del av den norske energimiksen i fremtiden.

Kapittel 6 Arealer og natur

Bergen kommune støtter også Klimautvalget i at nasjonale myndigheter må sette klare rammer for kommunenes ansvar i arealpolitikken. Det er behov for mer tverrfaglig samarbeid og koordinering mellom aktuelle aktører og sektorer, tydeligere ansvarsfordeling, og finansiering av tiltak for å redusere fysisk klimarisiko. Bergen kommune er også enig med Klimautvalget i at klima- og naturhensyn i plan- og bygningsloven må styrkes gjennom en oppdatering og gjennomgang av lovverket, der også behovet for koblinger til andre lover vurderes. Utviklingen av byen bør i stor grad skje på allerede utbygde arealer med et lavt arealforbruk. Bergen kommune vil påpeke at regioner må ses i sammenheng når det gjelder bo- og arbeidsmarked. Det er lite hensiktsmessig at enkelte kommuner har en restriktiv arealpolitikk dersom nabokommuner ikke har det, da man risikerer at innbyggere flytter ut av byen til omegnen for å pendle til jobb. Samtidig er Bergen kommune kritisk til å utvide Statsforvalterens fullmakter, innsigelsesrett og oppfølgingsansvar av kommunene, fordi kommunene allerede opplever at lokalpolitiske vedtak blir satt til side og at Statsforvalteren hindrer kommunen å utøve lokalpolitisk skjønn og gjøre avveieringer – for eksempel når det kommer til lokale kommuneplaner og reguleringsplaner. Arealbruk må sees i en regional sammenheng, men gjennom dialog mellom kommuner i samme region.

Bergen kommune vil påpeke behovet for en økt mulighet til å ivareta bynær natur. Områdene har stor verdi for blant annet karbonlagring, overvannshåndtering, friluftsliv, folkehelse mm. Bergen kommune ønsker derfor flere virkemidler, slik at kommunen selv i større grad kan vurdere vern av områder med «vanlig natur».

Kapittel 7 Matsystemet

Bergen kommune mener jordvern og stimulering til lokalprodusert mat er de viktigste klimatiltakene i landbruket. I en verden med stadig større usikkerhet knyttet til matproduksjon og matforsyning, øker viktigheten av lokal produksjon. Bergen kommune mener vi har en plikt til å utnytte ressursene våre for å produsere mest mulig mat til egen befolkning. Lokalprodusert mat er bærekraftig og positivt i et klimaperspektiv. Kommunene må gis gode vilkår for den enkelte bonde til å drifte sin gård og utnytte alle gårdens ressurser i næringssammenheng. Økt jordvern er positivt for matproduksjon, kulturlandskap og naturmangfold.

Bergen kommune støtter utvalgets fokus på å redusere matsvinn. Utvalget trekker frem at statistikken for matsvinn på mange områder er mangelfull. Dette må tas på høyeste alvor og kommuner og fylkeskommuner må ta ansvar for å få oversikt over matsvinn i egen virksomhet.

---

¹ Forskrift om måling, avregning, fakturering av netjtjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet mv. (11.03.1999 nr. 301) § 3-12: <https://lovdata.no/forskrift/1999-03-11-301/§3-12>

Kapittel 8 Transport og mobilitet

Bergen kommune er enig med Klimautvalget i at tiltak som reduserer etterspørselen etter transport må prioriteres, både når det gjelder transport av varer og av personer. Videre må eksisterende infrastruktur utnyttes og vedlikeholdes før man bygger ny infrastruktur. Transportpolitikken må prioritere tiltak som unngår utslipp og som flytter transport til mindre utslippsintensive former. Det må tilrettelegges for at hverdagsreiser i størst mulig grad kan gjøres ved å gå eller sykle også på tvers av bydeler, deretter må kollektiv være det neste valget. Samtidig må det respekteres at mange er avhengige av bil i hverdagen. Det må legges til rette for at nullutslippskjøretøy skal være det foretrukne å både kjøpe og bruke for alle typer veitransport.

Kapittel 9 Økonomisk aktivitet, velferd og sirkularitet

Bergen kommune støtter Klimautvalgets anbefaling om at relevante regelverk må oppdateres med klare krav og insentiver til ombruk av materialer, energieffektivisering og økt tilrettelegging for rehabilitering. Regulatoriske og økonomiske virkemidler bør bidra til å vri investeringer fra nybygging til drift og vedlikehold av eksisterende bygg og infrastruktur. Det må gjøres enkelt og attraktivt å bygge på en fleksibel måte, slik at bygg kan ivareta ulike formål gjennom sitt livsløp.

Videre mener Bergen kommune det må bygges systemer og markedsplasser som gjør det mulig å skape sirkulære verdikjeder og forretningsmodeller, samtidig som vi inkluderer flere frivillige og ideelle initiativ. Dette krever regelverk, retningslinjer, merkeordninger og standarder som fremmer sirkulære prinsipper, verdikjeder og forretningsmodeller, og gjør det enkelt for alle å ta miljø- og klimavennlige valg. De økonomiske virkemidlene må bidra til samarbeid og åpenhet, redusere finansiell risiko og gjøre det både enkelt, fordelaktig og lønnsomt å drive sirkulært. Det må koste mer å skape avfall, og å levere varer og tjenester som ikke er holdbare, effektivt produsert, eller kan sirkuleres. Det må gjøres enklere å ta de gode klimavalgene knyttet til forbruk.

Kapittel 10 Innovasjon, omstilling og næringsstruktur

Bergen kommune er enig med Klimautvalget i at vi må skape en mer effektiv planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter hvor klimahensyn er integrert, og at endringer i investeringsbehov som følge av omstillingen til et lavutslippssamfunn må vurderes nærmere.

Klimapolitikk og næringspolitikk må trekke i samme retning, og må gjenspeiles i utøvelse av eierskap og gjennom krav til selskapsrapportering om klima- og bærekraftsrisiko og utarbeidelse av omstillingsplaner.

Bergen kommune savner en grundigere vurdering av omstillingsrisikoen i det offentlige investeringsprosjekter og eierskap. Omstillingen til et lavutslippssamfunn har mange fallgruver, og de institusjonelle, økonomiske og regulatoriske risikoene bør vurderes nærmere. Ansvarsrisiko vil også få større betydning fremover, med konsekvensene og virkningene av klimaendringene.

Del 4: Organisering for klimaomstilling

Kapittel 17 Et overordnet klimastyringsystem

Bergen kommune er enig med Klimautvalgets anbefalinger til et eventuelt klimastyringsystem, og vil fremheve anbefalingen om at det gjøres en «klimavask» av relevante lover med sikte på å styrke klimahensynets rettslige stilling. For at Bergen kommune skal nå sine klimamål er vi avhengige av at lovgivningen spiller på lag, slik at omstillingen kan gjennomføres rettferdig og effektivt. Vi savner også tydeligere anbefalinger om økonomiske ordninger for kommunens omstilling til lavutslippssamfunn. Her vil vi særlig peke på behovet for statlige bidrag og forutsigbarhet i store investeringstiltak som karbonfangst ved kommunale forbrenningsanlegg.

Bergen kommune er også enig i utvalget om at klimalovgivning må gi rom for ulike politiske veivalg og kursendringer underveis. Innholdet i klimapolitikken må kunne bestemmes gjennom løpende politiske prosesser og justeringer basert på ny kunnskap. Dette er viktig både for å sikre gode løsninger og for klimapolitikkens legitimitet.

Med hilsen
BBU - kommunaldirektørens stab

Ulrikke Christina Kjær - rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.